

Boblig literární¹ – Boblig filmový

„Teprve po rozšíření Vašeho ‚Kladiva pro čarodějnice‘ se našlo tu na severní Moravě několik historiků, kteří paběrkují v památce Lautnerově – dříve o něm nevěděli?“ Tato slova napsal v září roku 1966 milovník historie František Kotrle,² občan z Mohelnice, spisovateli Václavu Kaplickému.³ Tak výstižně pojmenoval skutečnost, že Kaplického román *Kladivo na čarodějnice* doslova odstartoval nový zájem o losinské čarodějnické procesy. A jak sám Václav Kaplický „objevil“ tento námět? To je docela nečekané, a tak se o tom musím zmínit. Byl to již jmenovaný V. Kotrle, který spisovatele na toto téma upozornil. V roce 1960 byla totiž uspořádána výstava nazvaná *Čarodějnické procesy ve Velkých Losinách ve světle dokumentů*.⁴ Byla připravována velmi dlouho. Kotrle si již předtím dopisoval se spisovatelem a na téma jej upozornil. Současně mu doporučil některé osoby, na prvním místě archiváře Františka Spurného, se kterým by mohl Kaplický spolupracovat.⁵ Ten jej záhy oslovil a Spurný odpověděl 21. října 1960: „Jsem rád, že Vás tematika čarodějnických procesů ‚drží okolo krku‘. Věřím, že se Vám na ní bude dobře pracovat a já sám se vynasnažím, abych Vám byl dle svých možností všemožně nápomocen.“⁶

Takto se zrodila dlouholetá spolupráce a následně i přátelství obou mužů.⁷ Spurný Kaplického zpočátku tituluje „vážený Mistře“ či „vážený pane spisovateli“, od roku 1961 ale již „vážený příteli“, posléze „drahý příteli“. Bohatou korespondenci

¹ Tato partie se opírá o řadu výtečných textů pocházejících z pera Zuzany Haraštové, dílem publikovaných, dílem rukopisných: *Nad severomoravskými procesy s čarodějnicemi*, Olomouc 2011, diplomová práce; též, *Historiografie čarodějnických procesů*, *Vlastivědný věstník moravský* 62, 2010, s. 245–264; též, *Nad severomoravskými procesy s čarodějnicemi*, *Olomoucký archivní sborník* 8, 2010, s. 132–142; též, „Kladivo na čarodějnice“ Václava Kaplického jako historický pramen? *Historica Olomucensia* 41, 2012, s. 285–299; též, František Spurný – čarodějnické učení a inkvizitor v jedné osobě, *Vlastivědný věstník moravský* 65, 2013, s. 347–360; též, *Historiografie čarodějnických procesů v českých zemích*, Olomouc 2008, bakalářská práce.

² František Kotrle (1884–1968), zájemce o regionální historii, viz Karel Faltýnek, *Dějiny archeologické sbírky a muzea v Dubicku, Severní Morava* 54, 2010, s. 53–54.

³ LA PNP, fond Václav Kaplický, i. č. 1922.

⁴ Detailně Zuzana Haraštová, *Nad severomoravskými procesy s čarodějnicemi*, rkp.

⁵ Vedle F. Spurného se jednalo o Františka Hekela, tehdy ředitele městského muzea v Mohelnici, Václava Medka, faráře v Rapotíně, a Vítězslava Zemana, který působil jako ředitel městského muzea v Jeseníku.

⁶ LA PNP, fond Václav Kaplický, i. č. 1922.

⁷ Dokládá to celkem 135 dopisů, které F. Spurný v letech 1960–1982 poslal V. Kaplickému.

doplňovaly také osobní návštěvy jak v Praze, tak v Šumperku či Velkých Losinách. Spurný také postupně půjčoval Kaplickému veškeré potřebné knihy pro vznik díla. Poskytoval mu rovněž informace o osobnostech, jako byl olomoucký biskup Karel II. z Lichtensteina, a podobně. Spurného tato spolupráce silně těšila a již v lednovém čísle *Kulturního života Šumperska* roku 1961 otiskl článek o Kaplickém.⁸

Václav Kaplický pracoval opravdu rychle. Už v průběhu ledna roku 1961 mohl F. Spurný číst v Šumperku první čtyři kapitoly „Kladiva“.⁹ Na počátku února přibyly další dvě. Zjara roku 1961 stíhal jeden dopis druhý. F. Spurný pečlivě pročítal *Kladivo*, opravoval poklesky všeho druhu. I v odstupu desetiletí může být zajímavá skutečnost, že F. Spurný se prakticky vůbec nevyjadřoval ke koncepci knihy. Zejména to přirozeně platí o interakci Boblig–Lautner jakožto dominantním tématu celého *Kladiva*. Šumperský archivář se dokonce staral o „promo“ ještě nehotové Kaplického knihy. Domlouval totiž například otištění vybrané kapitoly.¹⁰ Spurný současně využíval této interakce k psaní vlastních publicistických textů, jakým byl třeba jeho rozhovor s Kaplickým v červnu roku 1961.

Pro Václava Kaplického byl „hlavním nositelem děje, nikoliv ... jeho hrdinou, inkvizitor Boblig“.¹¹ Spisovatel podal i jeho obraz: „Figura nepůsobila tak odporně jako jeho hlava. Lautnerovi připomínala pštrosí hlavu. Lebka holá, jen nad ušima trochu vlasů, spíš chlupů, baňatý, zarudlý nos, zapadlé, nazelenalé oči, nad nimi mohutné černé obočí, jako dva kartáčky. Ošklivé, otlemené pysky. Obnošený kabát, obnošené kalhoty i střevice, které již dávno nepoznaly kartáč. Tohle že má být ten pověstný inkvizitor, který má na svědomí stovky lidských životů? Vždyť vypadá jako vyžilý stařec, který by už měl myslet na poslední věci člověka. Vzbuzuje spíš útrpnost než hrůzu. Jeho čas již přešel. Kdo by ho ještě zval do svých služeb?“¹² Takový je původní literární obraz pána z Edelstadtu... Je jistě sugestivní a ponechávám na čtenáři, aby se s ním ztotožnil, případně nikoli. Mně se zdá, že velmi dobře zapadá do obrazu negativní figury, kterou Boblig představuje.

Kaplický měl „Kladivo“ hotové¹³ již na podzim roku 1961. Jednalo se o mohutný, více než 700stránkový rukopis, který byl odevzdán do nakladatelství Československý spisovatel v únoru roku následujícího. Román byl oficiálně zamítnut jako „umělecky nevyhovující“.¹⁴ A Kaplického reakce? Odložil objemný rukopis a začal téměř okamžitě pracovat na divadelní hře „Inkvizitor“. Oním inkvizitorem byl přirozeně Heinrich Franz Boblig! Hru napsal až překvapivě rychle – za necelé dva měsíce; její text byl již v květnu roku 1962 v Severomoravském oblastním divadle v Šumperku. Lze říci, že autor se tu nesetkal s příliš velkým pochopením a byly mu

⁸ LA PNP, fond Václav Kaplický, i. č. 1922 (dopis ze 17. ledna 1961).

⁹ Tamtéž (dopis z 30. ledna 1961).

¹⁰ Tamtéž (Spurného dopis z 19. dubna 1961); Spurný zde upozorňuje na možné problémy s cenzurou.

¹¹ Viz František Spurný, *Rozhovor s Václavem Kaplickým o historickém románu*, *Červený květ* 6, 1961, č. 9, s. 281.

¹² SOkA Šumperk, Pzst František Spurný, kart. 4 (rkp. *Kladivo na čarodějnice*, s. 20 rkp.).

¹³ Detailně Z. Haraštová, *Nad severomoravskými procesy*, s. 18–48.

¹⁴ Detailně tamtéž, s. 59sq.